

ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОГО – БОЙЧУКА ОЛЕКСАНДРА АНДРІЙОВИЧА

20 червня 2024 року на 74 році життя зупинилося серце видатного українського математика, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, завідувача відділу Інституту математики НАН України, академіка НАН України Олександра Андрійовича Бойчука.

Народився Олександр Андрійович в місті Кіровограді (нині — Кропивницький) 30 червня 1950 року. Вищу освіту О.А. Бойчук здобув на механіко-математичному факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1967-1972). У 1974 році вступив до аспірантури Інституту математики, після закінчення якої у 1978 році захистив кандидатську, а згодом, у 1992 році – докторську дисертації. З 1994 року працював в Інституті математики НАН України. У 1997 році йому було присвоєно вчене звання професора зі спеціальності «Диференціальні рівняння». У 2012 році Олександра Андрійовича обрано членом-кореспондентом НАН України за спеціальністю «Диференціальні рівняння», а у 2024 році академіком НАН України за спеціальністю «Математика».

Олександр Андрійович Бойчук є відомим спеціалістом з теорії крайових задач для систем функціонально-диференціальних рівнянь з нетеровим оператором в лінійній частині. Ним вперше проведено класифікацію резонансних та нерезонансних випадків таких задач, побудовано теорію збурення та знайдено умови біфуркації і розгалуження розв'язків крайових задач. Одним із перших О.А. Бойчук для дослідження таких задач запропонував апарат узагальнено-обернених операторів, що дозволило йому суттєво розвинути якісну теорію крайових задач для таких систем.

Уперше ним було отримано низку оригінальних результатів: знайдено критерії існування обмежених на всій осі розв'язків лінійних та нелінійних систем звичайних диференціальних та різницевих рівнянь у припущенні експоненціальної дихотомії лінеаризованої однорідної системи на півосях, запропоновано алгоритми їх побудови; отримано умови біфуркації та розгалуження розв'язків таких задач. Ці задачі тісно пов'язані з питаннями дихотомії та трихотомії системи на всій осі та на півосях. Дослідження О.А. Бойчука суттєво розвивають відомі результати Київської школи диференціальних рівнянь та результати провідних в цій галузі американських математиків Р. Сакера, Дж. Селла і К. Палмера.

Загальний науковий доробок Олександра Андрійовича становить понад 180 наукових праць, 7 монографій та 3 підручники. Монографії у співавторстві з академіком НАН України А.М. Самойленком видані в Німеччині, Нідерландах і США; у Словаччині – підручник із теорії крайових задач. Під науковим керівництвом академіка НАН України О.А. Бойчука підготовлено 4 доктори та 14 кандидатів наук.

О.А. Бойчук був членом редакційної колегії провідного в Україні «Українського математичного журналу», головним редактором наукового журналу «Нелінійні коливання», який перевидається англійською мовою видавництвом Springer, а також членом редколегії «Буковинського математичного журналу».

За багаторічну наукову, педагогічну і громадську діяльність О.А. Бойчука відзначено низкою високих нагород. У 2008 році у складі авторського колективу його було удостоєно Державної премії України в галузі науки і техніки. Олександр Андрійович є також лауреатом престижних премій НАН України імені Ю.О. Митропольського (2013) та імені М.Г. Крейна (2020). Він нагороджений пам'ятною медаллю імені М.М. Боголюбова НАН України, пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України (2018) та відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» (2020).

Олександр Андрійович завжди був сповнений творчими оригінальними ідеями та задумами, активно залучав талановиту молодь до досліджень у новітніх напрямках математичної науки, завжди вирізнявся доброзичливим відношенням до колег та учнів, був висококваліфікованим професіоналом своєї справи.

Світла пам'ять про Олександра Андрійовича Бойчука завжди буде в серцях його колег, учнів та послідовників.

Я.Й. Бігун, О.В. Капустян, О.В. Мартинюк, Р.І. Петришин, О.М. Станжицький,
Ю.В. Теплінський, В.І. Ткаченко, І.М. Черевко